

DE VRIJE WIL

13 november 1975

Dit onderwerp is de laatste tien jaar erg veel besproken. Ik zal proberen om het bondig in te leiden. De vrije wil is iets wat slechts zeer beperkt bestaat. De redenen voor deze verklaring zijn:

1. Elke mens is genetisch bepaald. Dat wil zeggen dat hij beschikt over een lichaam, met eigenschappen, die door hem niet volledig te beheersen zijn. Hij heeft zwakke en sterke punten in zijn lichaam en zal dus bij alles wat hij doet of wil doen daarmee rekening moeten houden.
2. Een mens is geconditioneerd. Hij leeft in een maatschappij, die hem bepaalde waarden bijbrengt. De absolute waarde en betekenis van wat die maatschappij doet zijn eigenlijk niet vast te stellen. De mens wordt hierdoor echter zodanig geïndoctrineerd dat hij zowel ten goed als ten kwade bepaalde remmingen ondergaat.
3. In de kosmos zijn vele invloeden. Deze invloeden zijn zeer wel in staat om de omstandigheden waaronder een mens leeft te wijzigen. Het is mogelijk dat hij door kosmische stralen in een toestand van een zekere opwinding of van een zekere lethargie - deze beide alleen als voorbeeld - komt te verkeren.
4. Geestelijke kracht, die rond de mens aanwezig is, kan in bepaalde gevallen zijn wil beheersen. Hij is dus niet altijd in staat om meester te zijn over zichzelf. Er zijn omstandigheden denkbaar dat de mens niet geheel in staat is volgens eigen bewustzijn en wil te leven, omdat hij door geestelijke krachten wordt gedomineerd.

Hieruit wordt wel duidelijk, dat wij de vrije, wil niet kunnen zien als een onbeperkte waarde en dat wij ook niet iedereen aansprakelijk kunnen stellen voor al hetgeen hij/zij is of doet. Zeer belangrijk bij dit alles is natuurlijk ook, dat de mens denkt vrij te zijn en een vrije keuze te kunnen maken, terwijl hij niet begrijpt wat eigenlijk de aanleiding is tot zijn keuze. Om u een aardig voorbeeld te geven: Het blijkt dat de mannen degenen zijn, die de meeste auto's kopen, maar van ongeveer 93 % van de aangekochte auto's worden model, kleur en vaak ook de keuze van het merk ten slotte bepaald door de vrouw. Hier heeft de man dus kennelijk een zeer beperkte vrije wil. Als wij nagaan hoe het patroon van de goederenomzet is, dan blijkt ook alweer dat een mens door vele onbewuste factoren kan worden gedomineerd. Wanneer u naar een supermarkt gaat, mijne geachte dames, dan bent u volkomen vrij om daar veel of weinig te kopen. Er zijn echter allerhande trucjes ingebouwd. U moet langs bepaalde artikelen gaan, die u zeker niet nodig heeft om iets te vinden wat u wél nodig heeft. En wat u niet nodig heeft, ziet er dan zeer aantrekkelijk uit. U neemt dat mee en vergeet waarvoor u bent gekomen. Hebt u nu nog een volledig vrije wil? U kunt natuurlijk redeneren: Ja, want ik had het niet hoeven te doen. Maar u kunt ook redeneren: Maar ik kon haast niet anders doen, omdat ik instinctief in een bepaalde richting werd gedreven. En dat is nu het grote probleem waarmee wij zitten.

Een mens wordt geboren. Voor de geboorte heeft u als geest al een keuze gedaan. U hebt gezegd: Ik wil incarneren. Dit lijkt mij een redelijk voertuig, ik probeer het. Maar weet u precies waaraan u begint? Als u niet een heel bewuste geest bent, dan weet u dat niet. U komt dan in omstandigheden terecht, die u niet bewust in hun geheel van tevoren heeft gekozen, maar waarmee u nu moet leven. Indien u dat zou willen veranderen, kunt u dat niet. De vrije wil is dus ook zeer beperkt. Een vrije wil heeft de mens natuurlijk wel in zekere mate. Een mens kan volgens zijn eigen manier van denken en leven zoeken naar die waarden welke voor hem het meest bevredigend zijn. Hij kan wel degelijk elke keer, als hij met een keuze wordt geconfronteerd, deze beredeneren en datgene kiezen wat volgens hem emotioneel of verstandelijk het best is. Maar zijn die keuzen dan weer onbeperkt? De keuzemogelijkheid van een mens blijkt zeer beperkt te zijn. Wij hebben dat eens uitgerekend. Het is een lange tijd

geleden geweest. Daarom hebben ze mij afgevaardigd om dit onderwerp in te leiden en zo mogelijk af te handelen. Zij hebben gedacht: laten wij maar iemand erheen sturen, die dat eerste onderzoek heeft meegemaakt. Wat bleek toen?

Als een mens op een bepaald moment voor een keuze staat, dan is de keuzemogelijkheid het gevolg van omstandigheden, die hij niet alle zelf heeft bepaald. Daar begin je mee. Het aantal keuzemogelijkheden is over het algemeen beperkt tot ongeveer 7. Soms zijn het er een paar meer, meestal een paar minder. Dat wil zeggen: je kunt geen tussenliggende keuzemogelijkheid vinden, omdat deze niet realiseerbaar is. In gedachten kun je elke keuze maken die je wilt. Waarmaken kun je slechts die keuzen welke stroken met de heersende tendensen, de mogelijkheden van de omgeving, de mogelijkheden van je lichaam en de mogelijkheden van je levenskracht en eventueel de geestelijke inspiratie die daarbij ook, nog een functie kan vervullen. Je kunt dus wel kiezen.

Nu zijn er mensen die zeggen. Je bent toch volkomen vrij. Maar dan zeg ik altijd weer: Dat is eigenlijk een suggestie die niet reëel is. Men kan ook zeggen: Elke vraag moet u toch met "ja" of "neen" kunnen beantwoorden. "Bent u een christen of bent u nog steeds een heiden?" Kies een van de twee. Dan zeggen de meeste mensen: "Ik ben een heiden die zich als christen gedraagt" of iets dergelijks. Dat zou een eerlijk antwoord zijn. "Slaat u uw vrouw nog steeds of niet meer? Ja of neen." Dit is suggestief. U hebt een vrije keuze. Maar die keuze is niet juist, omdat de tussenliggende mogelijkheid u niet wordt gelaten. Anders gezegd: U bent eigenlijk bepaald om tegen wil en dank iets te zeggen. Als u met "ja" of "neen" op de laatste vraag antwoordt, geeft u altijd toe dat u uw vrouw heeft mishandeld. U moet dus uitkijken. Het is altijd zo: het is de vrouw die verleidt en de man die de schuld krijgt.

Ik meen aangetoond te hebben dat de zogenaamde vrije keuze maar zeer beperkt is. Er zijn vele keuzemogelijkheden die eigenlijk helemaal niet stroken met je eigen inzicht, je eigen persoonlijkheid of zelfs met je eigen waarheden. Dit beseffend kun je niet zeggen: er is een volledig vrije wil. Daarmee heb ik eigenlijk de voornaamste factoren al genoemd.

Is een mens dan ergens toch vrij? Dit antwoord kan menselijk niet worden gegeven. Het kan alleen vanuit een geestelijk standpunt worden beredeneerd. Als ik dingen doe, dan zal ik de gevolgen daarvan niet kunnen overzien. Ik zal niet geheel vrij zijn in de keuze die ik maak en de weg die ik bij het aanvaarden van die keuze zal volgen. Maar er zit wel iets anders. Ik kan dit doen mét een bewuste inzet om het goede volgens mijn besef te presteren of te continueren. Ik kan het ook doen - en met evenveel gemak - om een ander de das om te doen, dan doe ik precies hetzelfde. Neem nu bv. de politiek. Politiek is altijd een curieus geval, want er zijn mensen, die strijden voor de vrijheid van anderen om een beter salaris te krijgen en er zijn mensen, die strijden voor de vrijheid van anderen om daar door zelf vrij te worden. Wie handelen nu juist? Natuurlijk de tweede groep. Maar de eerstgenoemde doen precies hetzelfde. Zij doen dezelfde keuze, alleen zijn de beweegredenen anders.

Nu zeggen dat de tweede groep degenen zijn die werkelijk vrij zijn, omdat de eersten hun keuze voortdurend worden gedomineerd door een begeerte-element. U zult zeggen: De tweede groep begeert de vrijheid. Maar vrijheid is niet iets wat buiten hen bestaat. Het is namelijk iets wat ze in zichzelf proberen te vinden en waar te maken. Daardoor is hun keuze een persoonlijke. Ze komt voort uit het eigen "ik" en heeft niets te maken met de dingen die buiten hen bestaan.

Daarom zeggen wij: De vrije wil bestaat in die mate dat elke mens, die uitgaat van hetgeen hij in op elk moment als het meest juiste erkent daarbij niet zoekend naar datgene er buiten hem bestaat, maar zoekend naar de waarheid die hij in zich draagt, heeft een vrije wil omdat hij daarmee het geheel van zijn ervaringen bewust kiest in de richting van een positieve erkenning van het "ik" en in een positieve vorming van zijn persoonlijkheid.

Hier rijst de vraag: wat is eigenlijk zonde? Zonde is niet wat je doet, maar wat je denkt voordat je het doet. Wat is verkeerd? Verkeerd is alles waaraan je begint met het besef dat het niet juist is. Wat is goed? Goed is alles wat je doet naar beste weten en inhoud. Wat is deugd? Deugd is naar waarheid beleven wat in je bestaat en dit uiten in de wereld rond je, ook als anderen het niet daarmee eens zijn. U ziet het, men kan het allemaal zo eenvoudig mogelijk zeggen.

De vrijheid ligt in ons. Wij kunnen ons beleven van de wereld voor een zeer groot gedeelte wel beheersen, omdat wij daarbij uitgaan van de werkelijkheid die in ons bestaat. In ons is een volmaakte wereld denkbaar. In ons is de totale waarheid aan te voelen. Als wij ons daarop baseren, zal alles wat er gebeurt wel degelijk onder alle genoemde invloeden lijden. Het zal daardoor worden gedomineerd. Onze keuze zal daardoor niet vrij zijn in feiten van stoffelijke aard, maar het wordt vrij in geestelijke zin. Daarom kunnen wij zeggen: Vrijheid van wil kan geestelijk bestaan. Zoals totale vrijheid voor mens en geest alleen innerlijk kan bestaan, maar nimmer aan de hand van uiterlijke waarden volledig kan worden uitgedrukt.

Men zegt dat God volkomen vrij is. Maar zelfs bij Hem moet je je afvragen, of Hij die vrijheid niet heeft opgeofferd op het ogenblik dat Hij heeft geschapen, want daardoor heeft Hij wetten geschapen waartegen Hij niet kan ingaan zonder Zichzelf te ontkennen en Zijn schepping te vernietigen. Daarom is de innerlijke vrijheid voor ons een van de meest belangrijke zaken.

Een vrije wil? Ja. Een mens heeft een vrije wil, omdat hij in zich het besef van goed kan dragen zich in zijn streven daardoor kan laten leiden. Een mens geeft geen vrije wil in de materie. De mens wordt gevoerd in een richting, die hij niet zelf heeft gekozen noch bepaald. Een collega, die leefde in een tijd dat de maximumsnelheid van een trein ongeveer 50 km per uur was, heeft eens gezegd: "Vrije wil is: in een trein stappen en dan in de coupé de mogelijkheid hebben en zelf een plaats uit te zoeken." Je wordt meegesleurd door het gebeuren. De mens wordt meegesleurd door de ontwikkelingen in de tijd. Binnen die tijd kan hij zichzelf wel plaatsen. Hij kan proberen om op zijn eigen manier daarin te bestaan en zichzelf trachten waar te maken. Dat is zijn vrijheid van wil, maar hij kan niet bepalen waar hij terecht zal komen. Een oude grap, die mij persoonlijk zeer heeft aangesproken toen ik voor het eerst met de Nederlandse taal te maken kreeg was, dat alle stations in Nederland "uitgang" heten. Iets dergelijks is het geval, als wij met het noodlot bezig zijn. Wij komen allen aan dezelfde uitgang, ook als de afstand wel eens verschilt, wij komen allen aan de dood.

Een mens, die vol-bewust is, kan het moment van zijn dood bewust constateren en in bepaalde gevallen zelfs kiezen. Een mens, die dat niet is, weet niet hoe lang hij leeft en zelfs als hij het weet, kan hij daar weinig aan veranderen. Het is dus duidelijk: wij zijn gebonden aan het levensverloop zolang wij ons bevinden in de materie.

Als ik in de geestelijke wereld kijk, dan valt mij op dat daar vrijheid bestaat, omdat wij leven in een wereld, die wordt bepaald door onze persoonlijke inhoud, onze persoonlijkheid. Ik kan in mijn wereld alles beleven waarop ik kan reageren, omdat ik herinneringen daaraan of ervaringen daarvan in mij draag. Mijn wereld is dus in overeenstemming met mijn persoonlijkheid. Als ik in een hel leef, dan is dat misschien niet iets wat ik voor mijzelf zou verkiezen. Het is echter wel iets wat ik voor mijzelf heb gekozen, omdat ik tot een verwerpen van licht kom waarin de werkelijkheid van mijn persoonlijkheid zondermeer voor iedereen duidelijk zal zijn: dat is dan duisternis.

Als ik leef in een wereld van Zomerland, zie ik daar al die mooie huisjes staan en zie ik al die mooie diertjes en plantjes en de mensen die zichzelf meestal ook mooi denken. Dat is het eerste verschijnsel dat je ziet als zij in Zomerland komen: ze beginnen te treuren over de fouten die zij hebben, dan denken zij aan de schoonheid die zij hebben bezeten en automatisch worden zij dan knap. Dat is dan vrije wil. Er zijn ook enkelen bij, die bewust de oude figuur blijven aanhouden. Wij hebben namelijk een vriend in deze Orde, die heel knap is geworden, maar die steeds weer zijn oude gestalte als een soort narrenpak aantrekt. Hij voelt zich daarin schijnbaar meer thuis. Dit is een vrije, maar een beperkte keuze.

Geestelijke vrijheid wordt beperkt door de totale bewustzijnsinhoud van degene die leeft en beleeft. Uitbreiding van bewustzijn is alleen dan mogelijk, indien ik voortdurend bereid ben om een deel van mijn wezen a.h.w. ondergeschikt te maken aan denkbeelden van anderen waarin dit deel van mijn "ik" past. Zolang ik op mijn waardigheid en weten blijf staan en het andere afwijs, is er geen uitbreiding van bewustzijn mogelijk, hoogstens de noodzaak tot spoedige incarnatie.

U zult kunnen zeggen: "In de geest bestaat de vrije wil, omdat hier ons vermogen tot willen en daarmee tot waarmaken van onszelf in de wereld alleen wordt beperkt door wat wijzelf

daaraan als beperking opleggen." In de geestelijke wereld zou men graag veel dingen anders zien. Dat is waar. Maar men kan ze veranderen door zichzelf te veranderen. In uw wereld bestaat die mogelijkheid helaas nog niet.

Men heeft ook eens gezegd. In God ben je vrij. Als je het hoogste bewustzijn hebt bereikt, dan bestaat de absolute daadloosheid. Je hoeft niets meer te zijn, niets meer te doen, je hoeft alleen maar te bestaan. Maar er zijn niet veel mensen en ook niet veel geesten die tevreden zouden zijn met alleen maar te bestaan. Als je tot het allerhoogste opgaat, dan is het aantal mogelijkheden tot beleving oneindig geworden. Gelijktijdig is er in het "ik" een grote noodzaak om de beleving van de facetten van het Goddelijke zodanig te richten en te groeperen, dat men daarmee zichzelf waarmaakt en zo nodig zichzelf kan uitdrukken in een beperktere vorm van leven in een lagere sfeer of wereld.

Het is duidelijk, vrije wil bestaat. Maar die bestaat niet volledig. Wij worden voor een zo groot gedeelte bepaald door invloeden van buitenaf - zeker in de materie - dat het dwaas zou zijn te zeggen: Een ieder is volkomen verantwoordelijk voor al wat hij/zij is en doet.

Wij kunnen alleen zeggen: De mens is verantwoordelijk voor zijn intenties. Voor de geest kunnen wij niets zeggen. De geest is geheel verantwoordelijk voor de wereld waarin zij leeft. Wij kunnen alleen zeggen dat ze aansprakelijk is voor de gebreken, die zij zelf in de wereld constateert omdat zij die door haar houding tegenover innerlijke besefswaarden tevoorschijn tovert.

Wat moet ik u nog meer zeggen? Woorden heb ik meer dan genoeg. Maar zij moeten zinvol blijven en zij moeten op het onderwerp slaan. Dat betekent dat, als ik rationeel reageer op mijn opdracht, ik moet zeggen: ik ben aan het einde gekomen. Dit is niet mijn vrije wil: dit is geïmpliceerd in een taak die ik heb aanvaard. En dan kun je zeggen: Telkenmale als men een verplichting of een taak aanvaardt, delegeert men een deel van zijn eigen vrijheid. Hoe groter de taak is die men in de wereld wil verrichten of hoe groter de rechten zijn die men aan de wereld wil ontnemen, des te kleiner de eigen vrijheid zal zijn.

Ik meen, dat u hiermee kunt volstaan.

DISCUSSIE

Vraag: Hoe kan men in een bepaalde incarnatie bewuster worden, als men zich zelf niet kan veranderen?

Antwoord: Het antwoord is betrekkelijk eenvoudig: Als u naar school gaat en u komt in een bepaalde klas, dan bepaalt u niet zelf de lesrooster. Maar u wordt wel bewuster. U leert dus door hetgeen u wordt voortgezet. Als u steeds naar de positieve kant van het leven streeft, u ten goede probeert waar te maken in het leven, dan zult u betrekkelijk weinig vrije wil hebben, dus weinig keuze van verwezenlijking van al wat er in leeft. Maar u zult daardoor wel leren inzien waar het conflict ligt: namelijk tussen uw persoonlijke inzichten en de wereld waarin u leeft. U gaat begrijpen dat elke beslissing, die een mens neemt, niet alleen betrekking heeft op hemzelf, maar ook op verschillende andere mensen. Een mens zal begrijpen dat ook niet kan worden gesproken van een zuiver persoonlijke aansprakelijkheid, maar dat er altijd een wisselwerking is. Uit deze wisselwerking gaat de mens dan beseffen dat hij steeds beter moet begrijpen wat een ander wil en doet om zo zelf door eigen inzicht en wil zijn persoonlijke mogelijkheden tot verwezenlijking - voor zover die bestaan - te conditioneren om daarmee toch nog iets te kunnen bereiken. Hij bereikt dan niets anders dan hetgeen hij toch zou bereiken, omdat hij behoort tot het, scholingsprogramma voor anderen. Maar gelijktijdig leert hij zelf. Hij wordt dus bewuster en wanneer hij overgaat, heeft hij dus veel meer mogelijkheden om te beantwoorden aan de werkingen die van anderen uitgaan. Hij kan dus een grotere wereld delen met verscheidene entiteiten. Hij kan in die wereld veel meer verschillende waarden ontvangen en zo in zichzelf een bewuster beeld opbouwen. U zou kunnen zeggen: In een incarnatie wordt hij bewuster door de grondstof op te bouwen voor zijn geestelijke contacten met anderen na de dood.

Vraag: Wanneer de mens met zijn vrije wil eindelijk de richting heeft gekozen die hij gelooft te moeten nemen en hard daarvoor werkt en daarmee gelukkig is, kan dan de latente wens dat hij dit werk misschien op een hoger niveau mag voortzetten na de overgang werkelijkheid worden?

Antwoord: Dit is een zeer interessante vraag. Ik moet opmerken, dat het verlangen om een bepaalde taak te vervullen gelijktijdig een oriëntatie betekent ten aanzien van de totaliteit van het leven. Als u dus op deze manier een eigen functie gaat zoeken in het geheel, dan zult u ook na de overgang proberen die functie te continueren. Voorbeelden hiervan zijn bv. artsen, die overgaan en nog lange tijd proberen uit de geest op de een of andere manier actief te zijn, juist bij de genezing van stoffelijke mensen, omdat zij dat als hun levenstaak hebben gezien. Er zijn er ook die graag via een medium doorkomen en zo proberen hulp te verlenen. Er zijn ook artsen die handiger (kundiger) worden. Deze gaan zich specialiseren in geestelijke geneeswijzen en die zien wij dan werken met geestelijke genezers. Wij zien hen bijdragen in wat men noemt "geestelijke operaties" en werken in alle mogelijkheden die er voor een geest bestaan. Datzelfde kunt u zien, als een mens probeert zijn medemensen te helpen om gemakkelijker en gelukkiger te leven, dat hij dan ook automatisch langs geestelijke weg zal proberen iedereen gelukkig te maken, want dat is voor hem de binding met het bestaan geworden. Dat betekent natuurlijk niet, dat dat steeds in een gelijke vorm blijft. Het kan zijn, dat iemand op aarde in zijn behoefte om iemand te helpen gelukkiger te leven een bemoeial wordt en anderen eigenlijk ongelukkiger maakt. Maar als hij geestelijk verdergaat, leert hij begrijpen dat hij dit niet goed heeft gedaan. Dan komt automatisch het begrip "ik moet ertoe bijdragen dat iemand soms zichzelf kan ontwikkelen". Een entiteit, die op dit geestelijk niveau verdergaat, komt op een punt dat hij zegt: Ik moet iemand in staat stellen zijn eigen fouten te maken en ik moet ervoor zorgen dat hij niet door anderen wordt belemmerd. Ik moet hem een zekere vrijheid geven, omdat ik nu pas leer beseffen dat wijsheid voortkomt uit falen en niet uit slagen. Hier heeft u een beperkt antwoord op de vraag. Ik zou nog graag enkele persoonlijke kanttekeningen erbij willen plaatsen. U zegt altijd tegen elkaar: "ik wil dit" of: "ik wil dat".

Maar menig mens weet niet wat hij werkelijk wil. Het vreemde is, dat veel mensen datgene wat zij met hun gedachten omschrijven als willen, niet ontleen aan wat zijzelf zijn, maar alleen aan wat anderen zeggen. Er zijn mensen, die erg goed zijn omdat iedereen dat van hen verwacht en zij dus de achting, die zij voor zich verlangen, krijgen door dit goed-zijn. Maar eigenlijk zouden zij de baas willen zijn. Laat mij het heel eenvoudig zeggen: Een man wil eigenlijk graag de baas zijn. Hij voelt wel dat hij nooit dictator kan worden en zegt: Nu, dan word ik maar missionaris. Het verschil lijkt groot, maar in feite doet hij precies hetzelfde. Hij kan het niet meer omschrijven voor wat het is. Als missionaris zegt hij: Ik doe het werk voor God. Als dictator zou hij moeten zeggen: Ik doe het werk voor mijn eigen macht en wijsheid. Het verschil zit dus alleen in de formulering. Het bestaat niet feitelijk.

Daardoor komt het dat zeer veel mensen, die op aarde bv. geneesheer zijn geweest of professor in de een of andere kundigheid, later niet in deze richting voortgaan. Men kan zeggen: Op aarde zijn zij toegewijde leraren of werkers geweest, maar wat zij wérkelijk wilden bereiken, was iets anders dan wat zij altijd hebben geformuleerd als hun doel. Nu worden zij geestelijk getrokken naar hetgeen zij werkelijk willen zijn en niet naar hetgeen zij voordien als hun doel hebben geformuleerd. Zo komt het dus dat een medicus die overgaat (en dat is een groot schouwspel: elke dokter die overgaat wordt door vele voormalige patiënten ontvangen) zegt: "Ja, dat is eigenlijk niet wat ik wil." Sommige van hen proberen schoonheid te scheppen. Anderen proberen weer iemand uit het duister te halen. En sommige medici zitten in het duister, omdat zij bang zijn hun patiënten te ontmoeten. Er zijn niet zoveel medici die vanuit de sferen proberen hun werk op aarde voort te zetten. Het is maar een klein aantal die dat doet: degenen die de werkelijke roeping hadden. Zo kunt u in de sferen heel veel heilsoldaten vinden. Maar hoe velen daarvan komen regelmatig door? Het zijn er maar weinigen. Waarom? Omdat de meesten iets anders hebben gezocht dan zij hebben gepredikt. Zij hebben slechts een zelfrechtvaardiging gezocht en die hebben zij in de geest niet nodig. Daarom voelen zij ook niet neer de noodzaak te gaan prediken en door de prediking zichzelf te rechtvaardigen. Maar er zijn er ook die dat wél doen.

Er zijn onder hen enkelen die eigenlijk niet eens meer denken aan "bekeren voor Jezus". Dat is eigenlijk alleen maar een formulering geweest. Wat zij zochten was: mensen helpen om meer innerlijk mens te zijn. Zij komen wel door, maar niet als heilsoldaat. De conclusie is deze: Wanneer je overgaat, zal datgene wat je als taak aanvaardt in overeenstemming zijn met dat wat wérkelijk in je leeft. Je zult dan veel eigenschappen afleggen, die je je eigenlijk alleen maar ter wille van de wereld hebt aangewend. Een groot gedeelte van de mensen vergeet altijd dat de manier waarop je je gedraagt voortkomt uit hetgeen men van u verwacht. Stel u voor: Iemand komt bv. net van de Noordpool hier in Nederland met dit weer en denkt: ik ga in een bikini of in een zwembroekje lopen. Hij zal dat niet doen, ook als hij denkt dat het eigenlijk te warm is voor wat anders. Waarom? Omdat men dit niet verwacht. Men zegt dan: dit is onzedelijk. Een bekend denker heeft eens gezegd: "De kledinggewoonte van de mens komt voort uit zijn behoefte om zijn eigen werkelijkheid in elk opzicht voor anderen te verhullen." Daarom hebben Adam en Eva, toen het paradijs voor hen was gesloten, onmiddellijk de eerste mode, ontworpen. Daar zit wat in. U moet het goed begrijpen, wij zijn anders dan wij denken te zijn, omdat wij altijd proberen ons te rechtvaardigen niet tegenover God of tegenover onszelf, maar tegenover onze medemensen. Dat houdt na de overgang op. Ik heb hiermee, geloof ik, het antwoord duidelijk genoeg gesteld. U kunt, wanneer u overgaat natuurlijk verdergaan met een taak, die voor u veel betekent. Maar de vraag is wel, of de taak zoals die op aarde was betekenis had of alleen iets wat u daaraan ontleende of daarin uitdrukte. Is dat laatste het geval, dan zult u dus kiezen voor de werkelijkheid en niet voor een bepaalde vorm van uitdrukking.

Vraag: Niemand is alwetend en onfeilbaar. Is het nu mogelijk, dat - als het onverhoopt het geval mocht zijn - iemand die geen persoonlijkheid meer is toch alwetend en onfeilbaar zou zijn en dan een vrije wil zal kennen?

Antwoord: Dat is eigenlijk een paradox. Want indien je alwetend en onfeilbaar bent, ben je geprogrammeerd door je eigen wezen. Dat wil zeggen, dat je innerlijk de volledige vrijheid hebt, maar in elke uiting geheel gebonden bent aan de inhoud die je bezit. Daarom kun je vanuit menselijk standpunt zeggen: Iemand, die alwetend en onfeilbaar is, heeft geen vrije wil meer, omdat zijn besef hem leidt en dus een gerichtheid of een willen zinloos is geworden, daar hij een volledig overzicht heeft en zich alleen kan voegen in datgene wat hij beseft.

Vraag: Mag ik hieruit concluderen dat de vrije wil net zo'n illusie is als ons bestaan, Maya?

Antwoord: U mag natuurlijk - wat mij betreft - elke conclusie trekken die u wilt. Ik kan het alleen niet helemaal met u eens zijn. Vanuit men denken is de zaak als volgt: De vrije wil bestaat in mijzelf, buiten mij is hij maar heel beperkt mogelijk. Maar in mijzelf zal de vrije wil blijven bestaan en kan ik alleen verdergaan omdat ik het wil. Ik kan namelijk alles afwijzen wat mij niet harmonisch voorkomt. Je kunt niet alwetend zijn, indien je niet alle licht en alle duister - niet alleen stoffelijk maar ook geestelijk - hebt aanvaard en in je draagt. Dat betekent dus, dat wij voorlopig althans niet zover komen. Is het nu een illusie dat wij kiezen? Ik geloof dat, als je in staat bent iets af te wijzen, hier een mate van willen een rol kan spelen en dat die afwijzing, indien ze geheel bewust en met reden geschiedt, kan worden omschreven als vrije wil. Is hij dan een illusie? Wij kunnen hoogstens zeggen dat het denkbeeld van een absolute vrijheid in menselijke termen altijd een illusie zal zijn. Want dan komt het ogenblik, dat ons besef innerlijk alleen nog maar kan worden beleefd, indien wij buiten ons meer banden aanvaarden. Maar is dat niet altijd de waarheid, zelfs in het menselijk leven? Werkelijke vrijheid bestaat in het bewust kiezen van de banden die je zult aanvaarden, niet in de bandeloosheid. Want bandeloosheid op zich is verslaving en bindt je veel meer dan een zelfgekozen band dat ooit zou kunnen doen. Mijn antwoord is dus: Het is geen waan, maar het is de onvolledigheid van ons innerlijk besef waardoor wij uiterlijk tot een keuze komen.

Vraag: Als wij een beperkte vrijheid willen hebben, zijn wij dan begrepen in de totale, grote Wil, de goddelijke Wil? Heeft die nog zo'n invloed dat die ons beschermt om in de beperkte vrije wil niet het juiste te doen?

Antwoord: Ik weet het niet, misschien faalt hier het begripsvermogen van het medium waarmee ik werk, maar als ik uw vraag juist heb verstaan, dan vraagt u, of de totale Wil, de Godheid, ons beschermt, als wij niet doen wat wij moeten doen? Waarom zou hij ons beschermen?

Vraag: Ik dacht, er is een evolutie. De mens moet evolueren en komen tot een bewust deel-zijn van het grote geheel.

Antwoord: Dat is geen evolutie, dat is involutie.

Vraag: Nu, ga ik als mens denken: wordt de beperkte vrije wil door de Godheid afgeschermd voor verkeerde dingen of voor een verkeerd willen doen?

Antwoord: Neen. Deze opvatting is verkeerd. U moet het zo stellen: Wat voor ons de grote Wil is of de goddelijke Wet, hoe u het ook noemen wilt, is in feite datgene waarbuiten wij ons niet kunnen bewegen. Wilt u het eenvoudiger formuleren, dan zou ik u voorstellen het volgende te overwegen: Als iets bestaat, dan bestaat het uit de Schepper. De Schepper is alvermogen. Als iets bestaat, dan wil Hij het dus. Als een mens iets verkeerd noemt en het bestaat, dan is het toch Gods wil dat het bestaat! De keuze, die de mens dan zelf moet doen tussen hetgeen hij als verkeerd en als goed beschouwt, is dus geen kwestie van de goddelijke Wil, maar alleen een zaak van zijn eigen richtingsgevoel in het geheel waarin hij leeft. Hij hoeft daarom geen bescherming te hebben. Hij hoeft geen extra krachten te krijgen of op de vingers getikt te worden. Het is het primitieve geloof aan een God, die voortdurend ingrijpt in het persoonlijke leven. Die God bestaat niet. Er is een God, die een kracht is en een wet. Deze kracht houdt u in stand: zij maakt het u mogelijk te zijn. En de Wil (Gods Wil) maakt het u onmogelijk iets te zijn wat niet al in het Goddelijke bestaat: dus door God gewild is. Als u iets verkeerd doet, dan is dat voor God niet verkeerd. Het is alleen verkeerd vanuit menselijk gezichtspunt. Als de mensen zeggen dat u verkeerd handelt, terwijl u het goede bedoelt, dan is hun oordeel en het uwe Maya. U bent dan namelijk alleen maar waar geweest. U kunt niet verkeerd zijn en u kunt niet goed zijn. U kunt waar of onwaar zijn. Dit is eigenlijk het probleem waarmee u nu worstelt. Nu zegt de mens: Er gebeurt zoveel op aarde dat niet in orde is. Nu moet er toch een God zijn die dat onmogelijk maakt. Ongetwijfeld.

Maar wie zegt u dat God dat verkeerd vindt? Er zijn mensen die zeggen. Het is verkeerd, als je ontkent dat God bestaat. Waarom zou God zich daarover druk maken? In het geheel van uw bestaan kunt u niet ontkomen aan Hem of aan de erkenning van Zijn bestaan. Of u nu een keer "neen" of "ja" zegt, dat zal Hem een zorg zijn. Moord bv. is menselijk gezien verkeerd. Een mens mag geen leven nemen, omdat hij dat leven niet meer kan teruggeven. Maar goddelijk gezien, wat is moord? Moord is een door anderen veroorzaakte versnelde verandering van bestaanstoestand voor een ego, dat zich normaal verder ontwikkelt. Het is niet verkeerd, het is niet goed. Het is een gebeuren. Maar onze interpretatie van de mogelijkheden alle tezamen is Maya, de begoocheling, waarover werd gesproken. Onze begoocheling is de absolute maatstaf, die voor ons niet kan bestaan, omdat het geheel van het zijnde in al zijn vormen uit het Goddelijke voort komt en door het Goddelijke voort bestaat, zodat er geen goddelijk recht is dat zegt "ja", of "neen". Er is alleen een zeer beperkt recht, namelijk die van een stamgod of misschien de geestelijke leider van een stam, die kan zeggen: Dit is verkeerd, dat is goed. De Schepper Zelf kan dat niet zeggen, want Hij kan namelijk niet afkeuren wat Hij zelf in stand houdt. Hier gaan de mensen aan voorbij. Wij kunnen hoogstens dit zeggen: Niets zal er kunnen geschieden in de totaliteit van tijd en bestaan dat gaat buiten de bestemming, die God door Zijn wil heeft gelegd in het totaal van Zijn uiting. En dan hebben wij gelijk.

Vraag: Hoe moet je dan zo'n stamgod leren negeren, want die gaat tegen de grote Wil

Antwoord: Ik ben eens op school geweest. In mijn klas was er een jongen, die 5 jaar ouder was dan de anderen. Hij leerde moeilijk en langzaam, hij sloeg snel. Hij was de wet. Een stamgod kan een grote geestelijke kracht zijn die nog heel veel kan doen op aarde. Je hebt als mens maar weinig kracht tot je beschikking. Het is dwaas om dan die grote kracht te negeren: dan krijg je slaag. Maar je moet begrijpen, dat de kracht van de stamgod geen absolute en

onaantastbare kracht is. Je moet denken: ik word ook eens zo oud en jij wordt ook ouder, dus kan ik je dan aan. Je moet begrijpen, dat de stamgod maar een tijdelijke machtsfactor is. Hij is niet de beheerser van de kosmos. Hij is niet de blijvende, eeuwigdurende wet. Hij is alleen maar tijdelijke de geestelijke bullebak van een bepaalde groep.

Vraag: Is het dan goed om in zo'n groep te blijven of is het beter die groep te verlaten?

Antwoord: Indien u niet gelooft in die god, dan moet u niet in die groep blijven, want als u in die groep blijft, leeft u in de sfeer van die godheid. Deze zegt: Ik besta voor een groot gedeelte uit jullie geloof en kracht. Als één van jullie niet in mij gelooft, dan moet ik hem dat geloof inslaan, anders verlies ik mijn kracht. Maar gaat u weg, dan zegt hij: Ach, het is afval. Het is wel niet prettig, maar laat maar gaan. Om het nog heel duidelijk te zeggen: Als u alleen voor de groep wegloopt, heeft dit weinig zin. Als u daarentegen zegt. Die god is voor mij geen échte god, verlaat dan de groep, blijf niet bij die groep.

Vraag: Hoe kan men weten, als men niet het denken iets naar voren brengt met een ten dele vrije wil, of dit in harmonie of in disharmonie met de kosmos geschiedt?

Antwoord: Als mens kunt u dat niet bewust weten. Maar als u in harmonie bent met de kosmische wet, dan heeft u het gevoel dat alles meeloopt. Bijvoorbeeld. De kosmische wet is als de gemiddelde snelheid op een snel weg met veel stoplichten. U rijdt goed met de groene golf, hoogstens stopt u een keer als het licht op rood springt. Dat is dan harmonie. Als u in disharmonie bent (u rijdt te langzaam of te snel), moet u elke keer stoppen. Wanneer u dus met uw redelijke overwegingen elk ogenblik a.h.w. botst en gefrustreerd bent, dan bent u ergens niet harmonisch genoeg met de goden wereld, anders vindt u altijd weer die contacten, die mogelijkheden waardoor u verder kunt gaan met dezelfde gedachten.

Vraag: Is dat altijd zo? Die stamgod kan toch ook een rol spelen. Je bent daarmee dan niet harmonisch, maar misschien toch wel met een grotere Wil. Waar ligt dan het onderscheid? Hoe kun je het verschil tussen die twee zien?

Antwoord: Voor een mens is dat niet zo eenvoudig. Een mens zal een stamgod eerder vereren dan een totale god, omdat een stamgod menselijker lijkt. Een stamgod kan boos zijn, kan vernielen, kan gunsten uitdelen, die heeft lievelingetjes, een kosmische god niet. Maar als u in harmonie bent met de kosmische god, dan kunt u nooit helemaal in disharmonie zijn met de stamgod, omdat de stamgod zal moeten toegeven dat uw kosmische harmonie onaantastbaar is. U kunt dus voortgaan in dienst van de stamgod, maar met de nadruk op de kosmische elementen daarin en met verwaarlozing van de andere elementen erin. Of u kunt zich daar buiten begeven. De stamgod zal dan blij zijn u kwijt te zijn, want anders wordt hij belast met de noodzaak in zijn machtsbereik compensatie te vinden door inspiratie van anderen.

Vraag: Is stamgod en kosmische god niet hetzelfde in je eigen geest, of is het allemaal buiten je?

Antwoord: De erkenning van beiden is altijd in uzelf. De voorstelling, die u in u draagt van beiden, is altijd in uzelf. De macht en de kracht die u bezit, dus de stamgod - of die nu uit de kosmische godheid voortkomt - is ook buiten u, omdat de stamgod de stam beheerst en dus ook de anderen. Hij wordt gemanifesteerd door anderen, niet alleen door u. De kosmische god is in alles, wordt gemanifesteerd door alles, daarom bevindt hij zich buiten u, maar in zijn werkelijke capaciteit, kwaliteit én eigenschappen en niet in uw gedachten. Daarom kan men zeggen: Een mens die aan God gelooft, gelooft aan een beeld dat hij zich heeft gemaakt van een kracht, die hij onvolkomen heeft erkend. Maar een mens, die zoekt naar de bevestiging van die God buiten zich en zijn beeld van God wijzigt in overeenstemming met wat hij ervaart, komt tot een innerlijk beeld dat wel dichter bij de werkelijkheid ligt en waardoor zijn verwachtingen t.a.v. die God dus ook minder beschaamd zullen worden.

Mag ik hier een opmerking bij maken? Het is mij opgevallen. De mensen zijn heel vroom. Ze gaan zondags drie keer naar de kerk. Natuurlijk bidden ze geknield totdat er eelt zit op de knieën van het bidden. Deze mensen komen dan op een punt dat ze zeggen: Maar hier is God heel onrechtvaardig. Een kind wordt weggenomen. Een man verliest zijn vrouw of omgekeerd. Ze verliezen bezit, terwijl zij zo hun best doen. Op dat ogenblik denken zij dan: Dat kan Gods

wil niet zijn, want een God die dat toelaat bestaat niet. Hoe simpeler je geloof aan God is, hoe meer je gebonden bent aan een voorstelling van die God en van wat die God zal doen. Voor een mens is de relatie met God nooit alleen maar het erkennen van de kracht waaruit hij leeft. Het is steeds een wisselwerking, ik ben goed volgens Gods wet, nu moet God goed zijn voor mij. Ik betaal met een manier van leven voor gunsten. Men spreekt echter niet zo.

Men zegt: Ik hoop op Gods genade, maar Gods voorstelling zij mij genadig, indien hij die genade mij niet geeft, wanneer ik die verwacht op een belangrijk ogenblik. Zo komt het dat, naarmate het geloof van een mens meer geformuleerd is, hij gelijktijdig meer slaaf is van zijn innerlijk godsbeeld en meer gevaar loopt die God te verliezen, omdat Hij niet beantwoordt aan de werkelijkheid buiten die mens. Maar hoe meer je de kosmische God beleeft en erkent, hoe meer je kijkt in zijn richting. Het is niet een gebeuren, een beschermen, een beloning, maar het is het erkennen van een kracht en een mogelijkheid. Die kracht en die mogelijkheid bestaan in mij. De voorstelling ervan in mij is vaag, maar zij is steeds geldig. Ik beantwoord aan deze vage, onbegrepen kracht. Daaruit vind ik het vermogen om in de wereld iets van deze kracht terug te vinden en zo daarmee een harmonie op te bouwen waarin ik gelukkig kan zijn, zelfs als de mensen zeggen: Hoe kun je gelukkig zijn in zo'n leven!

Zodra dat geloof in die God komt, tot een beleving van die mogelijkheid, dan is het geloof toch weggefallen, want je gelooft, je weet het niet zeker. Wat je beleeft, is je eigendom. Dat is je eigendom. Maar de grote moeilijkheid is. Als je God beleeft, dan is er in jou de zekerheid van die God, maar de onzekerheid, of jouw formulering van die God en diens wil zuiver zijn. Je beleving van God is gelijktijdig de twijfel aan het geloof dat je tot op dat moment hebt beleeden.

Vraag: Een allemansvriend, die met een heleboel mensen goed kan opschieten, is die ver in het kosmisch bewustzijn of heeft dat daarmee niets te maken?

Antwoord: Waarom is hij allemansvriend? Sommige mensen zijn allemansvriend, omdat ze te lui zijn om allemansvijand te zijn. Sommige mensen zijn allemansvriend, omdat ze hopen daarvan wijzer te worden. In dergelijke gevallen komen zij niet verder. Er zijn ook mensen, die niet allemansvriend zijn door hun normaal gedrag, maar die in harmonie zijn met iedereen, aanvoelen waar nood is en dan ingrijpen. Zij voelen een stemming aan en versterken daarin als het ware het goede. Deze mensen zijn geestelijk ver, maar dat zijn geen allemansvrienden. Een allemansvriend moet u zich altijd voorstellen als een hond, die kwispelstaart tegen een ieder die binnenkomt. Zo'n hond die als waakhond de inbreker in zijn gezicht likt. Dat is een allemansvriend: iemand zonder oordeel. En zonder oordeel over capaciteiten of erkenning van feiten en verhoudingen kun je nooit bewuster worden.

SLOTWOORD

Wij hebben gesproken over iets wat eigenlijk nooit helemaal bestaat op aarde: de vrije wil. Waarom legt men zo de nadruk op de vrije wil? Heel eenvoudig, als wij toegeven dat iemand geen vrije wil heeft, dan kunnen wij hem niet aansprakelijk stellen voor de dingen, die hij volgens ons verkeerd doet. Zodat in feite het stellen van een volledig vrije wil berust op de behoefte een ander in een bepaald patroon te kunnen dringen en hem te kunnen bestraffen, indien hij dat niet wil. Zo is de prediking van een volledig vrije wil en ook de prediking van predestinatie niets anders dan een poging om anderen te onderwerpen. Wie echter wil beseffen dat vrijheid van wil beperkt is, dat conditionering van de mens - genetisch en psychisch - bestaat en wil begrijpen dat er een vaste lijn is in het leven, maar dat die niet tevens een bepaling van de ontwikkeling hoeft in te houden, die komt dicht bij de werkelijkheid. Iemand, die bewust is, zegt zelden: Zo is het. Hij zegt: Zo schijnt het mij toe. Daarmee drukt hij uit dat hij zich voortdurend bewust blijft van de vele variabelen, die er in interpretatie en in het gebeuren zijn. Wie de werkelijkheid zoekt, zoekt een vrijheid van wil die gebaseerd is op het ervaren van het positieve in het leven. Een mens, die in alles het goede

zoekt en ook zelf op het goede voortdurend probeert te antwoorden, past een vrije wil toe. Want hij kan ook anders beleven. Misschien zal hij weinig aan de feiten kunnen veranderen, maar zijn beleving ervan zal een geheel andere kunnen zijn. Wie de vreugde vindt van wat men onthechting noemt, is niet iemand die alle bezitters beschuldigt of alle vreugde van de wereld van zich afschudt. De werkelijke anachoreet is een geestelijke vrek, die voortdurend zijn geestelijke munten telt. De werkelijk vrije is degene, die - alles aanvaardend en genietend wat het leven hem kan bieden - gelijktijdig zich aan niets bindt. Hij is niet gebonden door voedsel of genotsmiddelen, door menselijke communicaties, bezittingen of verplichtingen, maar alleen gebonden door zijn eigen besef van juist en goed. Ook deze mens zal veelal geconditioneerd als hij is, bepaalde wegen bewandelen. Maar die worden dan niet meer een geestelijke sleur. Het is een voortdurend beleven van jezelf in relatie met de kosmos die je kunt ervaren.

Een bewustwording is altijd weer: ervaren zo goed je kunt wat de kosmos rond je nu voor jou is. Daaruit groei je. Toch heb ik zo-even gezegd, dat het eigenlijk geen evolutie is. Het is geen ontwikkeling in uiterlijke zin. Het is eerder een involutie: een inkeer in jezelf, een terugkeren naar het punt waarvan je bent uitgegaan, maar nu bewust van hetgeen je doet.

Wij hebben de vrijheid om deze keuze nú zelf te maken, niet later. Eens zullen wij de kracht waaruit wij zijn voortgekomen moeten aanvaarden. Maar de wijze waarop wij nu die kracht proberen te beleven en steeds meer waar te maken is vrije wil. Dat is onze grootste vrijheid, ons voorrecht. Ons voorrecht is het niet de wereld aan te passen aan wat wij als juist zien. Ons voorrecht is het onze verbondenheid met de kosmos te beseffen of af te wijzen. Deze keuze is onze grootste vrijheid. Juist omdat wij die vrijheid bezitten en daardoor ons beeld van de wereld door onze eigen wil wel degelijk wordt beïnvloed, blijf ik bij mijn stellen. Een mens heeft een beperkte vrije wil.

Ik hoop, dat ik u dit deze avond duidelijk genoeg heb voorgelegd. Misschien is de tijdsduur niet zo lang als anders, maar ik geloof, als ik uw reactie zie dat de duidelijkheid over het algemeen zeer groot is geweest en dat is belangrijker dan de duur. Ik zie dat de meesten van u toch altijd nog graag ofwel een vrije wil hebben, dan wel een goede God die voor die dingen zorgt. Besef uw beperking wat de wil betreft en besef dat u geen God heeft die voor u zorgt, maar een God die mét u is, die ín u is, die altijd dóór u bestaat in de vorm die u zich van Hem voorstelt. Dan weet u dat u nooit alleen bent. U bent nooit werkelijk machteloos in kosmische zin, maar u bent ook nooit werkelijk vrij in menselijke zin.

Voor mij was het interessant om te zien hoe al die vragen tenslotte toch weer leiden tot dit meest belangrijke punt van het gehele onderwerp.